

IZRAKSTS

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
Elizabetes ielā 41/43, Rīgā, LV-1010, tālr. (+371)7220151, fakss (+371)7338024

LĒMUMS par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem līguma noteikumiem

2005.gada 27.oktobrī

Nr. 7 - lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk – *PTAC*) 2005.gada 19.oktobrī saņemts (...) 2005. gada 25.augusta iesnieguma papildinājums (turpmāk – *Iesniegums*), kurā lūgta *PTAC* palīdzība konfliktsituācijas ar SIA „Krausens Baltija” risināšanā, kā arī sniegta informācija par netaisnīgiem līguma noteikumiem starp SIA “Krausens Baltija” un (...) 2005.gada 14.martā noslēgtajā līgumā par preces pirkšanu – pārdošanu uz nomaksu Nr.(...) (turpmāk – *Līgums*). Izvērtējot lietā esošos dokumentus, *PTAC*

konstatē:

Sakarā ar *Iesniegumā* minēto *PTAC* pieprasīja SIA „Krausens Baltija” skaidrojumu par *Līguma* atbilstību *Patērētāju tiesību aizsardzības likumā* (turpmāk – *PTAL*) noteiktajam. No SIA „Krausens Baltija” 2005.gada 12.septembra vēstules izriet, ka SIA „Krausens Baltija” uzskata *Līgumu* par atbilstošu *PTAL* noteiktajam regulējumam attiecībā uz netaisnīgiem līguma noteikumiem.

Sakarā ar *Līgumu* (...) saskaņā ar *PTAL* 1.panta 3.punktu uzskatāma par patērētāju, bet SIA “Krausens Baltija” saskaņā ar *PTAL* 1.panta 4. un 5.punktu uzskatāms par pārdevēju. Līdz ar to arī konkrētajā gadījumā uz līgumiskajam attiecībām starp SIA “Krausens Baltija” un (...) attiecināmi *PTAL* noteikumi.

Saskaņā ar *PTAL* 25.panta ceturtās daļas 6.punkta noteikumiem *PTAC* noteiktajās funkcijās ietilpst ar patērētājiem slēgto līgumu un līgumu projektu uzraudzība. Līdz ar to *PTAC* ir tiesīgs izvērtēt ar (...) noslēgtā *Līguma* atbilstību *PTAL* prasībām.

Saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punkta noteikumiem patērētāju tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi un savukārt saskaņā ar *PTAL* 6.panta pirmo daļu ražotājs,

pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem. Saskaņā ar *PTAL* 6.panta ceturtās daļas noteikumiem, novērtējot līguma noteikumus, ņem vērā pārdotās preces vai sniegtā pakalpojuma raksturu, visus apstākļus, kādos līgums noslēgts, kā arī noslēgtā līguma un ar to saistītā līguma noteikumus.

Lai arī *Līgumu* (...) ir parakstījusi, tomēr *PTAL* ir paredzēti izņēmumi no vispārējiem līgumu noslēgšanas noteikumiem: ka līguma netaisnīgs noteikums var tikt atcelts, ja tas nav ticis apspriests. Tikai līguma parakstīšana no patērētāja puses un informētība par līguma saturu nav uzskatāma par apspriešanu. No lietas apstākļiem neizriet, kā arī SIA “Krausens Baltija” atbilstoši *PTAL* 6.panta septītās daļas noteikumiem nav iesniegusi pierādījumus par to, ka *Līguma* noteikumi tikuši apspriesti.

Līguma 5.3. apakšpunktā ir noteikts, ka pārdevēja pienākums ir „Nodrošināt preces garantijas apkalpošanu saskaņā ar LR likumu „Par patērētāju tiesību aizsardzību” un „Nepārtikas preču apmaiņas noteikumiem””.

Saskaņā ar *PTAL* 16.panta pirmo daļu "*Garantija ir ražotāja, pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja apliecinājums, ka prece vai pakalpojums, vai to sastāvdaļa noteiktu laiku saglabās lietošanas īpašības, drošumu un izpildījumu un ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs uzņemas papildu saistības, kas nav paredzētas šajā likumā un citos normatīvajos aktos*". Atbilstoši *PTAL* 16.panta otrajai daļai "*..Garantijā norāda, ka patērētājam ir noteiktas tiesības saskaņā ar normatīvajiem aktiem un ka garantija šīs tiesības neietekmē. Ja garantija neatbilst šiem noteikumiem, tas neietekmē garantijas derīgumu un patērētājs ir tiesīgs pieprasīt, lai garantija tiktu izpildīta*".

No *PTAL* 16.panta otrās daļas izriet, ka ražotājam, pārdevējam vai pakalpojuma sniedzējam ir tiesības pašam noteikt garantijas termiņu, ievērojot *PTAL* 16.panta ceturtās daļas noteikumus, ka pārdevējs nav tiesīgs samazināt ražotāja dotās garantijas apjomu un saīsināt tās termiņu. Savukārt no *PTAL* 16.panta pirmās daļas izriet, ka par garantiju uzskatāmas tikai tās saistības, ko pārdevējs, ražotājs vai pakalpojuma sniedzējs dotajā garantijas termiņā uzņemas papildus tam, ko patērētājs ir tiesīgs prasīt no pārdevēja, ražotāja vai pakalpojuma sniedzēja, atsaucoties uz *PTAL* (papildus uzņemas veikt darbības, pakalpojumus, ko neparedz *PTAL*). Konkrētajā gadījumā no *Līguma* 5.3. apakšpunkta izriet, ka SIA „Krausens Baltija” ar konkrēto *Līguma* apakšpunktu nav uzņēmies nekāda veida papildus saistības, kas nav paredzētas *PTAL* 28.pantā. Tādējādi par korektu nav uzskatāma pašreizējā apakšpunkta redakcija, kas varētu maldināt patērētājus.

Līguma 6.3. apakšpunkts nosaka, ka „*Pircējam – fiziskai personai ir jānodrošina preces ekspluatācija tikai mājas apstākļos. Preces ekspluatācijas citos apstākļos, garantijas termiņš ir 12 mēneši*”.

PTAC norāda, ka pašreizējā *Līguma* 6.3. apakšpunkta redakcija ir vērtējama kā neatbilstoša *PTAL* 27.panta pirmajā daļā noteiktajam divu gadu termiņam, kurā patērētājs ir tiesīgs pieteikt prasījumus par preces vai pakalpojuma neatbilstību līguma noteikumiem, jo *Līguma* 6.3. apakšpunkta formulējums varētu patērētājiem radīt maldinošu iespaidu par viņu tiesību realizācijas termiņu.

Līguma 8.4.apakšpunktā ir noteikts, ka „*Pušu strīdi, kas izriet no šī līguma tiek risināti saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu Rīgas šķīrējtiesā saskaņā ar šīs šķīrējtiesas reglamentu viena šķīrējtiesneša sastāvā latviešu valodā*”.

PTAC norāda, ka, lai arī *Civilprocesa likuma* 491.pants neparedz īpašus noteikumus šķīrējtiesas līguma noslēgšanai, tomēr attiecībā pret *Civilprocesa likuma* 491.pantu *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punkts vērtējama kā speciāla norma, jo tā paredz tiesisko regulējumu šķīrējtiesas līgumam, kura viena no pusēm ir nosacīta ar atbilstību *PTAL* 1.panta 3.punktā ietvertajai "patērētāja" definīcijai. Šī iemesla dēļ un pamatojoties uz likuma *Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību* 8.panta trešo daļu, *Pirkuma līguma* un *Uzņēmuma līguma* 11.2.punktam ir jāatbilst *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punkta noteikumiem.

PTAL mērķis paredz papildus aizsardzību personām, kas atbilst *PTAL* 1.panta 3.punktā noteiktajai "patērētāja" definīcijai ņemot vērā to, ka patērētājs kā "vājākā līgumslēdzējpusē" var nebūt informēts par šķīrējtiesas procesu, tā izmaksām, kā arī to, ka šķīrējtiesas spriedums nav pārsūdzams. Arī Eiropas Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993.gada 5.aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos, kuras noteikumi ieviesti *PTAL*, pielikuma, kurā uzskaitīti netaisnīgie līguma noteikumi, 1.punkta q apakšpunkts paredz, ka par netaisnīgiem atzīstami noteikumi, kuru mērķis vai sekas ir izslēgt vai kavēt patērētāja tiesības celt prasību tiesā vai izmantot jebkākus citus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, jo īpaši, pieprasot patērētājam iesniegt sūdzības tikai šķīrējtiesā.

Iepriekš minēto apliecina arī līdzšinējā tiesu prakse - Administratīvās rajona tiesas 2005.gada 12.augusta spriedums lietā Nr.A42241705 (A2417-05/13) un Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 30.septembra spriedums lietā Nr. C 30519003 AA 490-05/5 par Patērētāju tiesību aizsardzības centra pieņemtajiem lēmumiem par šķīrējtiesas līgumiem. Vienlaikus jāatzīmē, ka savu vērtējumu par šķīrējtiesas klauzulas taisnīguma aspektiem ar patērētāju noslēgtajos līgumos ir sniegusi arī Satversmes tiesa 2005.gada 17.janvāra spriedumu lietā Nr.2004 – 10 – 01 (secinājumu daļas 9.3.2.punkts).

Ņemot vērā iepriekš minēto *Līguma* 8.4. apakšpunkts saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punktu vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums, jo paredz iespēju strīdu izskatīšanai tikai šķīrējtiesā – Rīgas šķīrējtiesā, kas rada situāciju, ka patērētājam tiek izslēgtas tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā un

patērētāju tiesību aizsardzības iestādēs. Savukārt, ietverot šādu līguma noteikumu ar (...) un citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos, SIA „Krausens Baltija” saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punktu pieļāvusi patērētāju tiesību pārkāpumu.

Papildus *PTAC* norāda uz *PTAL* 6.panta trešās daļas 8.punktā noteikto, ka par netaisnīgu līguma noteikumu ir uzskatāms tāds, kas „atļauj ražotājam, pārdevējam vai pakalpojuma sniedzējam vienpusēji atkāpties no līguma.”. *Līguma* 8.2., 8.2.1. apakšpunktos ir paredzētas SIA „Krausens Baltija” tiesības vienpusēji atkāpties no līguma, bet nav norādes uz gadījumiem, kad patērētāja būtu tiesīga atkāpties no līguma. Saskaņā ar *PTAL* iekļauto regulējumu attiecībā uz netaisnīgiem līguma noteikumiem, *Līgumā* būtu nepieciešams iekļaut līguma noteikumu, kurā būtu atrunātas patērētāja tiesības atkāpties no *Līguma*.

Nemot vērā iepriekš minēto, saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punktu, 6.panta trešās daļas 7.punktu, 16.panta pirmo daļu un otro daļu, 27.panta pirmo daļu un pamatojoties uz *PTAL* 25.panta ceturtais daļas 6.punktu un astotās daļas 1.punktu un desmito daļu, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

pieprasa:

1) pārtraukt pildīt netaisnīgos *Līguma* 8.4.apakšpunkta noteikumus un grozīt 5.3., 6.3. apakšpunktu redakcijas ar (...) un citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos, kā arī mēneša laikā no administratīvā akta spēkā stāšanās brīža grozīt iepriekš minētos līguma noteikumus SIA „Krausens Baltija” citiem patērētājiem piedāvātajos līgumu projektos;

2) sniegt informāciju *PTAC* par administratīvā akta izpildi pirms administratīvā akta lemjošās daļas 1.punktā noteiktā izpildes termiņa beigām atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem.

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu var apstrīdēt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātam, iesniedzot iesniegumu *PTAC*.

Direktore

(paraksts)

B.Vītoliņa

(zīmogs)

IZRAKSTS PAREIZS

(...)